

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Бігич Оксани Борисівни про дисертацію Мирковіч Інни Леонідівни «Інтегроване навчання англійського діалогічного мовлення учнів 4-х класів на основі драматизації автентичних казок», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови)

Дисертація Мирковіч Інни Леонідівни присвячена розробці актуальної для методики навчання іноземних мов у початковій школі в контексті сучасних вимог до якості мовленнєвої підготовки молодших школярів по закінченні 4-го класу проблемі їх навчання англійського діалогічного мовлення.

Тема дослідження не викликає жодних сумнівів щодо її своєчасності й актуальності, оскільки з-поміж складників іншомовної комунікативної компетентності саме компетентність в говорінні, зокрема в діалогічному мовленні, є найзапитанішою вітчизняною методичною наукою.

Театрально-мовний соціум є особливим соціолінгвістичним простором, в якому виучуваний навчальний матеріал активізується й інтерпретується на новому мовному рівні з виходом у практичну комунікацію засобом драматизації. Це ефективна форма роботи з молодшими школярами, яка органічно поєднує класну й позакласну роботу з іноземної мови в початковій школі. Брюс Вілкінсон, автор праці «7 законів учня», в четвертому законі збереження матеріалу радить впроваджувати факти в пам'ять за допомогою спектаклю.

Згадані чинники й актуалізують проблематику рецензованого дослідження, яка безпосередньо пов'язана з науковою темою «Теорія і практика інтегрованого навчання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах України» кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (державний реєстраційний номер 0109U000201).

Зміст дисертаційної роботи є логічно структурованим і повністю відповідає меті дослідження й поставленим у ньому п'яти завданням: 1) проаналізувати наявні у педагогічній теорії й практиці методи навчання молодших школярів англійського діалогічного мовлення й виявити резервні можливості обраних для аналізу навчальних методів; 2) визначити ключове для дослідження поняття «інтегроване навчання англійського діалогічного мовлення» з урахуванням його реалізації на основі драматизації автентичних казок; 3) схарактеризувати мовні й змістовні особливості англомовних автентичних казок; 4) обґрунтувати лінгводидактичну модель інтегрованого навчання англійського діалогічного мовлення учнів 4-го класу, ґрунтованого на драматизації автентичних казок; 5) розробити дотичну систему вправ і перевірити її ефективність.

У процесі наукового пошуку авторкою використано адекватні вирішенню цих завдань теоретичні й емпіричні методи дослідження науково-теоретичного й науково-експериментального рівнів і математичної статистики.

Усі зазначені вище завдання дисертанткою були успішно вирішені. До найсуттєвіших наукових результатів її дослідження віднесу такі. Передусім, здійснено ретроспективний аналіз (Т. Сірик, 1970, О. Гузь, 2005, Л. Калініна й І. Самойлюкевич, 2015, О. Коломінова, 1998, В. Рамазанова, 2007, К. Остапенко, 2003, О. Бігич, 2008, Н. Іванова, 2007, Т. Воробйова, 2009, О. Рябініна, 2012, Л. Гаделія, 2004) методики навчання молодших школярів англійського усного мовлення, зокрема діалогічного (Н. Кочубей, 2014, Ю. Меньковська, 2009), виявлено її недоліки в чинних підручниках англійської мови для початкової школи (О. Карп'юк, 2009) й намічено потенційні шляхи її вдосконалення.

Схарактеризовано казку як інтегрований предмет навчання: виокремлено її навчальний (загальнонавчальні знання, країнознавчі (культурологічні) знання, знання англійського фольклору) й виховний складники, а також сюжетні й мовні (фонетичні, лексичні, граматичні,

стилістичні) особливості саме англійської казки.

У такий спосіб Інна Леонідівна заклала науково обґрунтовані з точки зору методики навчання іноземних мов і літературознавства теоретичні засади досліджуваної проблеми.

Авторська методика передбачала виокремлення етапів (лінгвістичний, рецептивно-пізнавальний, навчально-репродуктивний, репродуктивно-драматизаційний, реально мовленнєвий) інтегрованого навчання учнів 4-х класів англійського діалогічного мовлення на основі драматизації автентичних казок. Також укладено лінгводидактичну модель, складниками якої виокремлено й конкретизовано зміст самої казки й мовні засоби її вираження, які, інтегруючись, утворюють такі спільності навчання 1) цілей, 2) елементів предметів, 3) складників змісту, 4) методів, 5) засобів, 6) контролю результатів.

П'ятиетапний процес інтегрованого навчання учнів 4-х класів англійського діалогічного мовлення на основі драматизації автентичних казок зумовив п'ятиблокову систему вправ, які вдало проілюстровано прикладами. Не можу обійти увагою вправу 4 (п'ятий блок підгрупа 1.4), в якій учні розпитують один одного про героїв Революції гідності й висловлюють своє ставлення до них, і завдання «Ви були учасниками ходи, присвяченій річниці революції гідності. Поділіться враженнями про це зі своїми київськими друзями», інтеграційним складником яких є виховання почуття патріотизму. Також виокремлю вправу, яка сприяє розвитку загального світогляду молодшого школяра, якого оточує сучасна інформація глобалізованого суспільства: молодший школяр здивований відсутністю у Снігової королеви сучасних гаджетів і неможливістю інтерактивного зв'язку з нею.

Результати теоретичного дослідження й укладена система вправ на основі розробленої моделі навчання слугували підґрунтям для формулювання методичних рекомендацій для вчителів англійської мови щодо інтегрованого навчання учнів 4-х класів англійського діалогічного мовлення на основі

драматизації автентичних казок.

Ефективність пропонованої методики, зокрема дієвість розробленої підсистеми вправ для інтегрованого навчання учнів 4-х класів англійського діалогічного мовлення на основі драматизації автентичних казок, була метою методичного експерименту, констатувальним видом (2014-2015 н.р.) якого було охоплено 264 учня третіх класів, формувальним видом (2015-2016 н.р.) – 141 учень четвертих класів. Загальний приріст рівня сформованості мовленнєвих умінь діалогічного мовлення учнів експериментальних груп (39%) на тлі результатів учнів (123 школяра) контрольних груп (11%), які навчались за чинним підручником англійської мови (авторка – О. Карп'юк), засвідчує ефективність і технологічність експериментальної методики інтегрованого навчання учнів 4-х класів англійського діалогічного мовлення на основі драматизації автентичних казок.

Водночас висловлю низку зауважень, які радше є перспективами подальших наукових розвідок Інни Леонідівни.

1. Основними видами педагогічної інтеграції виокремлено предметну (як утворення нової предметної сутності на основі взаємозв'язку різних предметів) й процесуальну, яка виражається в навчанні будь-якого предмету засобами іноземної мови. Поза увагою дисертантки залишилась дотична до процесуальної інтеграції технологія предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL – Content and Language Integrated Learning).

2. В основу назв етапів навчання покладено критерій діяльності молодших школярів, наприклад, лінгвістичний, мовленнєвий. Варто було й інші етапи назвати за критерієм саме іншомовної мовленнєвої діяльності, на кшталт – аудіовізуальний (натомість рецептивно-пізнавальний), етап читання (натомість навчально-репродуктивний) з усіма властивими йому способами перевірки. Аналогічне зауваження щодо означення «інформаційний» аспект казки, який у тлумаченні авторки є її (казки) соціокультурним аспектом.

3. З-поміж використаних у вправах лексичних одиниць є слова, які відносяться до потенціального словника молодшого школяра (palace, magic,

scene, role, geography, character, heroic etc.) і так званих «хибних друзів перекладача» (master). Бажано акцентувати етап їх фонетичного опрацювання молодшими школярами з огляду на наявну інтерференцію.

4. У прикладах вправ зазначено різну кількість їхніх типів (від двох до чотирьох). Бажано типологізувати вправи за однаковими критеріями. Іноді до типу вправи віднесено її вид, наприклад, трансформаційна. Лексико-граматична нормативність мовлення передбачає сформованість не мовних знань, а мовленнєвих навичок. Спостерігаються методичні неточності: мовна діяльність натомість мовленнєва діяльність, мовні ситуації – мовленнєві ситуації, пошуковий експеримент – констатувальний експеримент.

Згадані зауваження не стосуються загального змісту роботи й не впливають на позитивну оцінку дослідження Мирковіч Інни Леонідівни. Її дисертація є завершеною науковою роботою, структура і зміст якої повністю відображають перебіг наукового дослідження.

Дисертаційна робота має наукову новизну: теоретично обґрунтовано й розроблено експериментальну методику навчання англійського діалогічного мовлення учнів 4-х класів на основі драматизації автентичних казок.

Дослідження Мирковіч Інни Леонідівни має безсумнівне практичне значення, зокрема укладено навчальний посібник “Learn Tales and Speak English” для учнів 4-го класу загальноосвітнього навчального закладу (в співавторстві з Р.Ю.Мартіновою).

Автореферат дисертації, ідентичний її основному змісту, адекватно відображає основні положення дослідження. Його зміст й основні результати достатньо повно викладено в 13-ти одноосібних працях дисертантки, зокрема шести статтях у наукових фахових виданнях України, двох статтях у зарубіжних виданнях і згаданому вище навчально-методичному посібнику “Learn Tales and Speak English” (в співавторстві з Р.Ю.Мартіновою).

Пропонована методика окреслює перспективи подальших наукових розвідок щодо формування у молодших школярів компетентності в англійському монологічному мовленні, щодо інтегрованого навчання інших

видів іншомовної мовленнєвої діяльності, щодо використання драматизації під час різних організаційних форм навчання іноземної мови в початковій школі.

З огляду на викладене вище дисертація Миркович Інни Леонідівни «Інтегроване навчання англійського діалогічного мовлення учнів 4-х класів на основі драматизації автентичних казок» є закінченим самостійним науковим дослідженням, обсяг, якість й оформлення якого відповідають чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року за № 567, а її авторка заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри методики
викладання іноземних мов й
інформаційно-комунікаційних технологій
Київського національного
лінгвістичного університету

